

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*
PROGRAM DEVELOPMENT FOR CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA

พงษ์ศักดิ์ บุญเกื้อ

Pongsak Boonkear

ฉลาด จันทรสสมบัติ

Chalard Chantarasombat

ประยุทธ ชูสอน

Prayuth Chusorn

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: pongsak3142@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3) สร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ 4) ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3) การสร้างและพัฒนาโปรแกรมและประเมินโปรแกรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ และ 4) การนำโปรแกรมไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 194 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 15 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลของการศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีค่ามากที่สุด 3) การพัฒนาโปรแกรมการ

* Received 6 March 2023; Revised 27 March 2023; Accepted 30 March 2023

เสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์มากที่สุด และ 4) ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 4.1) โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.00/92.00 4.2) ดัชนีประสิทธิผลในการพัฒนาโปรแกรมมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 84.71 4.3) โปรแกรมการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา และมีความอดทนต่อการเรียนรู้ 4.4) ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจของต่อโปรแกรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโปรแกรม, การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

This research article aims to 1) study the components and indicators of creative leadership; 2) study the current situation. The desirable and necessary conditions for creative leadership 3) Create and develop a program for enhancing creative leadership, and 4) Study the results of using the program for enhancing creative leadership. It is research and development, divided into 4 phases: 1) study the main components of child elements and indicators of creative leadership by experts. 2) Study of current conditions Desirable conditions and needs for creative leadership 3) Creation and development of programs and evaluation of creative leadership programs by using experts and 4) applying the program to school administrators. Key informants and sample groups of 194 people. The results of the research were as follows: 1. The results of the study of components and indicators consisted of 5 components and 15 indicators were appropriate at the highest level. 2. The results of the study of the current state of creative leadership Overall, the average was moderate. Desirable Conditions for Creative Leadership Overall, the average was at the highest level. and the need for creative leadership development is most valuable 3. The development of a program to enhance the creative leadership of school administrators is appropriate. possibility and the most useful. and 4. The results of using the creative leadership development program of school administrators were: 4.1) creative leadership enhancement program Efficiency was 94.00/92.00 4.2) the Effectiveness index for the knowledge development program increased by

84.71% 4.3) Creative leadership promotion program after development is higher than before 4.4) The school administrators had overall satisfaction with the program at the highest level.

Keywords: Program Development, Creative Leadership, School Administrators, The Primary Educational Service Office

บทนำ

การศึกษาของไทยในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะ เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ข้อมูลข่าวสารเชื่อมโยงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการจัดระเบียบโลกใหม่ (New World Order) ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งแต่ละ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยจะต้องก้าวสู่สังคมโลกยุคใหม่ การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่า จะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 22 ต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

แนวทางในการบริหารจัดการของผู้บริหารที่ทำให้องค์กรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่อุดม มุ่งเกษม ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหาร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การมีความเป็นผู้นำเชิงรุก (Proactive) 2) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (Innovative) 3) การมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม (Participative) 4) การมีทัศนคติเชิงบวก (Positive) 5) การมีความสามารถในการปรับตัว (Adaptive) (อุดม มุ่งเกษม, 2543) ซึ่งสอดคล้องกับ Stoll V, & Temperley G. สรุปสาระสำคัญได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการ (imaginative) และการคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน ต่อโอกาสต่าง ๆ ประเด็นต่าง ๆ อย่างท้าทาย (challenging) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมองการคิดและการกระทำ

สิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อจะเสริมสร้างโอกาสให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง (Stoll V, & Temperley G., 2009)

จากการศึกษาของ Guntern ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำและความคิดสร้างสรรค์ ทำงานเป็นที่ปรึกษาพิเศษสำหรับผู้บริหารระดับสูงเป็นประธานของ International Creando Symposium on Creative Leadership ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) แรงบันดาลใจ 2) วิสัยทัศน์ 3) สติปัญญา และ 4) ความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีส่วนคล้าย (Guntern, 2004) ในขณะที่ Harris ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำและศาสตราจารย์สถาบันการศึกษาในมหาวิทยาลัยลอนดอน ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าไม่ใช่คุณลักษณะแต่จะเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง และได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย 1) ความยืดหยุ่น และ 2) ความท้าทาย (Harris, 2009) นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่า ประกอบไปด้วย 1) การคิดเชิงวิเคราะห์ 2) การนำการเปลี่ยนแปลง และ 3) จินตนาการ เพื่อให้การปฏิบัติงานพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนนโยบายด้านการจัดการศึกษามีความชัดเจน งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2563) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับบุคลากรที่มีหน้าที่ จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความพร้อมการศึกษาซึ่งภาครัฐต้องเร่งรัดพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ถือได้ว่ามีความสำคัญในการจัดการศึกษาภาคบังคับโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่มีคุณภาพคุณภาพมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีคุณธรรม จริยธรรม ที่เอื้อประโยชน์ต่อส่วนรวม สามารถสนองตอบกับความต้องการของหน่วยงานและประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตส่งผลต่อการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการศึกษาในส่วนของการจัดการศึกษาในการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการด้านการศึกษานำพาองค์กรสู่ความสำเร็จในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
4. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูล และลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

1.2 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้าง 2) สร้างแบบสอบถามตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม โดยคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วปรับปรุงแก้ไข

ตามคำแนะนำ 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดย การวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Consistency) พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการหาค่า IOC ปรากฏว่าได้ความสอดคล้อง 0.80 - 1.00

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มาสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 130 โรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 130 คนและครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 130 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 260 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนในใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2564 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และครูหัวหน้างานวิชาการจำนวน 97 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 194 คน โดยใช้เกณฑ์ตามตารางสำเร็จรูปของ เครซี และ มอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการและวิธีการสร้าง 2) สร้างแบบสอบถาม 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม โดยคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่าสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 6) นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีการใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98

ระยะที่ 3 การสร้างและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 - 2 และผลการประเมินความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index = PNI_{modified}) มาพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการร่างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความเหมาะสมเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ครอบคลุมของโครงสร้างความสัมพันธ์ของเนื้อหากิจกรรมการพัฒนาตามโปรแกรมและรายละเอียดต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์

1.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหารสถานศึกษาที่ผลงานด้านการใช้ดิจิทัล ทั้งนี้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน เพื่อศึกษาจากวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นเลิศและดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

2. ยกร่างโปรแกรมและคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 จินตนาการ (Imagination) , Module 2 ความยืดหยุ่น (Flexibility), Module 3 ความไว้วางใจ (Trust), Module 4 วิสัยทัศน์ (Vision) และ Module 5 มุ่งความสำเร็จ (Success) 4) วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย (1) กิจกรรมการเรียนรู้ (2) วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ (3) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ (5) การประเมินผลโปรแกรม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินผลก่อนการ ระยะที่ 2 การประเมินระหว่างการพัฒนา ระยะที่ 3 การประเมินหลังการพัฒนา

3. คู่มือประกอบการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 เล่ม 5 Module แต่ละเล่ม ประกอบด้วย 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 4) การเตรียมการวัสดุอุปกรณ์ สื่อ 5) เนื้อหาความรู้และกิจกรรม 6) ใบงานหรือแบบฝึกปฏิบัติ 7) การวัดและประเมินผล และ 8) เอกสารอ้างอิง

4. นำร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างโปรแกรมและคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

6. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดำเนินการ ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการและวิธีการสร้าง 2) สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่มแบบประเมินโปรแกรมและคู่มือ 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม โดยคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

ระยะที่ 4 การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การนำโปรแกรมและคู่มือการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปใช้มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่นำโปรแกรมไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนตำบลทุกยุคและกลุ่มตำบลหนองคอนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 10 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และเป็นผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมพัฒนา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนเข้ารับการพัฒนาและหลังเข้ารับการพัฒนา โดยสร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความตรงตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้ จำนวน 30 ข้อซึ่งเป็นข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความยากง่าย 0.40 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.30 - 0.80 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR.-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) เท่ากับ 0.84

2.2 แบบประเมินระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาก่อนเข้ารับการพัฒนาและหลังเข้ารับการพัฒนา นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 นำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอน บราค (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อการใช้โปรแกรมพัฒนาเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจพิจารณา ความเหมาะสมของข้อความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 นำแบบวัด ความ

พึงพอใจ ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้ กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไมใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35 - 0.80 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) เท่ากับ 0.92

2.4 โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 Module ได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่เป็นโปรแกรมการเรียนรู้ได้กล่าวใน ระยะที่ 3 โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยรวมมีโปรแกรมมีคุณภาพทั้งความเหมาะสม ความ เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรู้ภาคทฤษฎีโดยการทดสอบก่อนและหลังการ เรียนรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผลและด้านความ คงทนของความรู้ หลัง การจัดการเรียนรู้ไปแล้วเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์
4. เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อ โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และ ครูหัวหน้ากลุ่มวิชาการ จำนวน 97 คน รวมทั้งหมด 194 คน
3. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)
4. วิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผล ($E.I$) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)
5. วิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางเรียน t-test แบบ Dependent (บุญชม ศรี สะอาด, 2554) ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. วิเคราะห์ความคงทนในการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ เปรียบเทียบโดยใช้ค่า t-test (Dependent) ครั้งหลังสุดกับหลังจากนั้นอีก 2 สัปดาห์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

7. วิเคราะห์ความพึงพอใจใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีเกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert, R., 1967) และของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 15 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ วิสัยทัศน์, ความยืดหยุ่น, ความน่าเชื่อถือ, มุ่งความสำเร็จ และจินตนาการ ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบโปรแกรม 2) เนื้อหากิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 Module 3) วิธีการพัฒนา 4) การประเมินผล โดยการประเมินโปรแกรมของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) มีประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 94.60/92.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลหลังการพัฒนามีความรู้สูงกว่าก่อนพัฒนาเท่ากับ 0.8471 หรือคิดเป็น ร้อยละ 84.71 3) ผู้บริหารที่เข้ารับการพัฒนามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผู้บริหารที่เข้ารับการพัฒนามีความคงทนในการเรียนรู้หลังพัฒนาไปแล้วอีก 2 สัปดาห์ โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการพัฒนา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และ 15 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) จินตนาการ 2) ความยืดหยุ่น 3) ความน่าเชื่อถือ 4) วิสัยทัศน์ 5) มุ่งความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Coste, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ , พิมพ์พร พิมพ์เกาะ, วีรณ วรชิน, วัฒนา ปะติคา และพิมพ์ศินตา จิงสุทธีวงษ์ ที่เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี ซึ่งองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผลการตรวจสอบและประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ (Coste, C., 2009; ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2563; พิมพ์พร พิมพ์เกาะ, 2557; ทวีรณ วรชิน, 2559; วัฒนา ปะติคา, 2560; พิมพ์ศินตา จิงสุทธีวงษ์, 2563) และยังสอดคล้องกับทวีรณ วรชิน ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ คือ 1) การเป็นผู้นำที่มีความคิดสร้างสรรค์ 2) การเป็นผู้นำการเรียนรู้แบบทีม 3) การเป็นผู้นำของผู้นำ 4) การเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้รับบริการ 5) การเป็นผู้นำที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และ 6) การเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี (ทวีรณ วรชิน, 2559)

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์พร พิมพ์เกาะ ที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่คาดหวังต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร จากการสอบถาม ความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (พิมพ์พร พิมพ์เกาะ, 2557) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนา ปะติคา ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า .ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (วัฒนา ปะติคา, 2560)

3. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบโปรแกรม 2) เนื้อหากิจกรรมพัฒนาของโปรแกรม ประกอบด้วย 5 Module 3) วิธีการพัฒนา 4) การประเมินผล โดยการประเมินโปรแกรมของผู้เชี่ยวชาญ โปรแกรมมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) มีประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 94.60/92.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลหลังการพัฒนามีความรู้สูงกว่าก่อนพัฒนาเท่ากับ 0.8471 หรือคิดเป็น ร้อยละ 84.71 3) ผู้บริหารที่เข้ารับการพัฒนามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผู้บริหารที่เข้ารับการพัฒนามีความคงทนในการเรียนรู้หลังพัฒนาไปแล้วอีก 2 สัปดาห์ โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการพัฒนา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (มีประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 94.60/92.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลาด จันทรสมบัติ และพินิจ มีคำทอง ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพื่อการเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา รายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหาร การศึกษาผลการวิจัย พบว่า เนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ประสิทธิภาพ 85.67 (E_1) /84.00 (E_2) ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ (ฉลาด จันทรสมบัติ และพินิจ มีคำทอง, 2562) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chantarasombat, C. & Sirisuthi, C.ที่ได้วิจัย เรื่องการพัฒนาใช้โมดูลในการเรียนรู้ เรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาเป็นการวิจัยและพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า 1) โมดูลการเรียนรู้ เรื่อง สำหรับนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพกระบวนการปฏิบัติเท่ากับ 84.67 มีประสิทธิภาพของความรู้เท่ากับ 83.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 (Chantarasombat, C. & Sirisuthi, C., 2020)

4.1 ดัชนีประสิทธิผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความรู้สูงกว่าก่อนพัฒนาเท่ากับ เท่ากับ 0.8471 หรือคิดเป็น ร้อยละ 84.71 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลาด จันทรสมบัติ และคณะ ได้วิจัยการพัฒนานวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลหลังการเรียนรู้นี้มีความรู้สูงกว่าก่อนอบรมเท่ากับ 0.7480 ซึ่งมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็น

ร้อยละ 74.80 (ฉลาด จันทรสุมบัตติ และคณะ, 2561) และสอดคล้องกับ Chantarasombat and Meekhamtong ที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพหลังการเรียนรู้มีความรู้สูงกว่าก่อนพัฒนาเท่ากับ 0.7567 ซึ่งมีความรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 75.67 (Chantarasombat, C. & Meekhamtong, P., 2020)

4.2 ผู้บริหารที่เรียนด้วยโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ ที่ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) เพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2554) นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์พร พิมพ์เกาะ ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานของคะแนนหลังการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สูงกว่า มัธยฐานของคะแนนก่อนใช้โปรแกรมของผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (พิมพ์พร พิมพ์เกาะ, 2557) และยังมีผลการวิจัยของเชษฐา คำคล่อง ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีผู้เข้ารับ การพัฒนาประเมินตนเองและประเมินโดยบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ การประเมินโดยรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังการพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (เชษฐา คำคล่อง, 2557) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chantarasombat and Sirisuthi ที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ เรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษา สำหรับนักศึกษาเป็นารวิจัยและพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้ เรื่อง การนิเทศภายในสถานศึกษาสำหรับนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (Chantarasombat, C. & Sirisuthi, C., 2020) ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาด้วยโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัณวีณา ปะติคา ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (กัณวีณา ปะติคา, 2560) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ เสถียร พะโยธร ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทีมที่มีประสิทธิผลสำหรับผู้บริหารระดับต้นโรงเรียนมัธยมศึกษาผลการศึกษพบว่า ความพึงพอใจต่อใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทีมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารระดับต้นโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (เสถียร พะโยธร, 2560) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chantarasombat and Meekhamtong ที่ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อโปรแกรมพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ โปรแกรมพัฒนามีความชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและโปรแกรมพัฒนามีเนื้อหาสาระครอบคลุมการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (Chantarasombat, C. & Meekhamtong, P., 2020)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยปฏิบัติ ที่ผู้ใช้โปรแกรมต้องเรียนรู้ด้วยตนเองดัง ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 นวัตกรรมการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เป้าหมาย 4) เนื้อหาและกิจกรรมของโปรแกรม มี 5 Module คือ (1) วิสัยทัศน์ (2) ความยืดหยุ่น (3) ความน่าเชื่อถือ (4) มุ่งความสำเร็จ (5) จินตนาการ และ 5) ประเมินผลการพัฒนาโมดูล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบและ 15 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ วิสัยทัศน์, ความยืดหยุ่น, ความ

น่าเชื่อถือ, มุ่งความสำเร็จ และจินตนาการ ตามลำดับ 3) ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังต่อไปนี้ 3.1) องค์ประกอบโปรแกรม 3.2) เนื้อหากิจกรรมพัฒนาของโปรแกรมประกอบด้วย 5 Module 3.3) วิธีการพัฒนา 3.4) การประเมินผลโปรแกรมของผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การศึกษาผลการใช้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 4.1) มีประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ 4.2) ดัชนีประสิทธิผลหลังการพัฒนามีความรู้สูงกว่าก่อนพัฒนา 4.3) ผู้บริหารที่เข้ารับการพัฒนามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4.4) ผู้บริหารที่เข้ารับการพัฒนามีความคงทนในการเรียนรู้หลังพัฒนาไปแล้วอีก 2 สัปดาห์ โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4.5) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการพัฒนา โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคู่มือการใช้โมดูลเรียนรู้ ซึ่งนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งผู้ใช้ควรศึกษาวิธีการใช้อย่างละเอียด และปฏิบัติตามกิจกรรมให้ครบทุกขั้นตอนในกรณีที่เป็นกิจกรรมกลุ่ม ควรมีการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมหรือบทเรียนโมดูลการเรียนรู้ (Module Learning) เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับ อาชีวศึกษา อุดมศึกษาก่อนนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก การวิจัยที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนโปรแกรม บทเรียนโมดูลการเรียนรู้ (Module Learning) ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงตามศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- ฉลาด จันทรสมบัติ และคณะ. (2561). การพัฒนานวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(3), 18-35.
- ฉลาด จันทรสมบัติ และพินิจ มีคำทอง. (2562). การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเสริมสร้างความคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา รายวิชาสัมมนาการบริหารการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์, 5(1), 7-19.

- เชษฐา คำคล่อง. (2557). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีภรณ์ วรชิน. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2554). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พิมพ์ศนิตา จิงสุทธีวงศ์. (2563). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักวิชาการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์. เรียกใช้เมื่อ 4 มิถุนายน 2563 จาก https://www.academia.edu/8634471/Creative_Leadership_ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
- วัฒนา ปะติคา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสถียร พะโยธร. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้บริหารระดับต้นโรงเรียนมัธยมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุดม มุ่งเกษม. (2543). การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- Chantarasombat, C. & Sirisuthi, C. (2020). The Development of Learning Module of School-Based Supervision of Students in Thailand. Educational Research, 11(1), 1-9.

- Chantarasombat, C. & Meekhamtong, P. (2020). The Development of Leader Teachers Development Program in Learning Thai Management for Enhancing Critical Thinking of Students in Secondary Schools in Educational Administration Seminar Course for Master Degree Students Majoring in Education Administratio. Educational Research. Educational Research, 11(1), 10-20.
- Coste, C. (2009). Creative Leadership and Women. Retrieved June 4, 2020, from <http://www.pptsearch.net/details-creative-leadership-ampwomen349420.html>.
- Guntern. (2004). The Challenge of Creative Leadership. n.p.: Maya Angelou Press.
- Harris. (2009). Creative leadership. Journal of Management in Education, 23(1), 9-11.
- Likert, R. (1967). The human organization. New York: McGraw - Hill.
- Stoll V, & Temperley G. (2009). Creative Leadership Learning Project: an enquiry project for leadership teams and local authority officers in South Gloucestershire: final report. In final report Creating Capacity for Learning and South Gloucestershire . South Gloucestershire: LA.